

בג"ץ 8217/15

בבית המשפט העליון

בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

1. ש.ע.ל – שלום עכשיו לישראל מפעלים חינוכיים, ע"ר 580037430

2. חגית עופרון, ת.ז. 32289076

על-ידי עו"ד מיכאל ספרד ואח'

מרח' דוד חכמי 12, תל אביב 65157

טל': 03-6206947 ; פקס: 03-6206950

העותרות

נ ג ד

1. שר הביטחון

2. מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית

3. ראש המנהל האזרחי בגדה המערבית

4. הממונה על הרכוש הממשלתי והנטוש

באמצעות פרקליטות המדינה,

משרד המשפטים ירושלים

טל': 02-6466131 ; פקס: 02-6467011

המשיבים

הודעת עדכון מטעם המשיבים

1. בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 25.10.17 ולארכות שניתנו, מוגשת בזאת הודעת עדכון מטעם המשיבים 1-4 (להלן: "המשיבים").

2. יוזכר, כי עניינה של העתירה, בבקשת העותרים כי בית המשפט הנכבד יורה למשיבים לפרסם לציבור "כל כוונה להקצות מקרקעי ציבור בגדה המערבית באופן ובמועד שיאפשר למי מהציבור שיש לו גגיעה לענין או מידע רלבנטי להביאו בפני הרשויות המתאימות ולהביע את עמדתו ביחס להקצאה".

3. ביום 25.10.17 התקיים דיון בעתירה, בפני בית המשפט הנכבד (כבי המשנה לנשיאה ח' מלצר, כבי השופט ע' פוגלמן, כבי השופט מ' מזוז), במהלכו ביקש בית המשפט הנכבד כי תוגש מטעם המשיבים הודעת עדכון בדבר סוגיית פרסום הקצאות במקרקעין בתוך תחומי ישובים במועצות אזוריות באזור יהודה ושומרון (להלן: "האזור"). בסופו של הדיון נקבע כדלקמן:

"שמענו את טיעוני באי-כוח הצדדים ולמדנו לדעת מההודעה המעדכנת מטעם המשיבים מתאריך 22.10.2017, וממה שנאמר בדיון היום, כי נעשית מטעם המשיבים עבודת מטה בוועדה בראשות מנכ"ל משרד ראש הממשלה (להלן – ועדת המנכ"ל), שיש לה השלכות לנושאים המועלים בעתירה. לפיכך תוגש לנו הודעה מעדכנת מטעם המשיבים תוך 4 חודשים מהיום ובגדרה ידווח לנו על המלצות ועדת המנכ"ל וייסרו תשובות לשאלות שעלו בדיון."

4. יוזכר, כי במסגרת התגובה המקדמית מטעמם, מיום 19.1.17, עדכנו המשיבים כי בראשית חודש פברואר 2016 מינה ראש הממשלה ועדה לבחינת נושא ניהול אדמות המדינה במגזר הכפרי באזור (להלן: "ועדת המנכ"ל"), בראשות מנכ"ל משרד ראש הממשלה, ובהשתתפות מנכ"ל משרד החקלאות ועוזר שר הביטחון לענייני התיישבות.

5. כעת, ובהמשך לאמור בבקשות למתן ארכה מטעם המשיבים, יבקשו המשיבים לעדכן כי הוועדה ישבה על המדוכה תקופה ארוכה, אולם לא הצליחה להגיע לכדי המלצה מוסכמת. ביום 15.2.18, התקיימה ישיבה בראשות היועץ המשפטי לממשלה, בנושא הקצאת מקרקעין במגזר הכפרי באזור, בדגש על פעילותה של החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית (להלן: "החט"ל") אליו נדרשה הוועדה. בסיכומה של הישיבה התבקש המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (ניהול ותפקידים מיוחדים) דאז, לרכז את הבחינה המשפטית של החלופות השונות העומדות על הפרק, ולבחון את הקשיים המשפטיים המתעוררים. במסגרת זאת, בצד ההצעות שהועלו במסגרת עבודת ועדת המנכ"ל, הוצגו המלצות נוספות מטעם גורמים שונים בדרג המדיני. הצעות אלו נבחנו אף הן, ונערך בעניינן שיח מול הדרג המדיני.

6. בהמשך לכך, ולאחר בחינת ההצעות האמורות, נשלח אתמול (10.6.18) "סיכום היועץ המשפטי לממשלה בנושא הקצאת מקרקעין במגזר הכפרי באזור יהודה ושומרון", שעיקריו הם כדלקמן:

א. המסגרת המשפטית אשר מגדירה את סמכויותיה ואת חובותיה של מדינת ישראל ביחס לניהול אדמות המדינה באזור יהודה והשומרון, קבועה בדיני התפיסה הלוחמתית, וכן בכללי המשפט המנהלי הישראלי.

ב. הוראת סעיף 55 לתקנות האג, משנת 1907, הקובעת את אחריותה של המדינה לנהל את אדמות המדינה באזור כ"נאמן", איננה כוללת הוראות מפורטות ביחס לניהול האדמות, וממילא איננה אוסרת להקצות את הקרקע לידי גורמים שונים, בהם גם החטיבה להתיישבות, על מנת שיפעלו לקידום התכנון בשטח ולפיתוחו. בו בזמן, אין המדינה רשאית להתפרק כליל מאחריותה ביחס לרכוש הממשלתי באזור. מדובר במשאב ציבורי, ויש לנהלו בהתאם, אף לאחר הקצאת זכויות בו. מכאן, שהסדר ניהול המקרקעין במגזר הכפרי באזור יהודה והשומרון נדרש לעמוד באמות מידה משפטיות עקרוניות מסוימות, כפי שיפורט להלן.

ג. ההצעות השונות שהוצגו ביחס לאופן ניהול אדמות המדינה ע"י החטיבה להתיישבות מבטאות נקודות איזון שונות ביחס לאמות מידה אלו. הבחירה בין החלופות נתונה בעיקרה לשיקול דעתו של הדרג המדיני, לאחר בחינת המשמעויות המקצועיות של כל חלופה וחלופה עם הדרגים המקצועיים הרלוונטיים, ובלבד שהחלופה שתיבחר בסופו

של יום תעמוד באמות המידה המשפטיות העקרוניות הבאות, שעניינן מובא בפירוט במסגרת סיכום הדיון:

1. אין לקבוע הסדר אשר הלכה למעשה ינתק את הרשויות באזור מניהול אדמות המדינה.

2. נדרש פיקוח ממשלתי אפקטיבי על פעולותיה של החטיבה להתיישבות בניהול המקרקעין באיו"ש.

3. על המדינה לגבות מהמתיישבים תשלום בגין השימוש ברכוש הממשלתי.

4. שיווק המקרקעין למתיישבים יעשה בהתאם לעקרונות דיני המכרזים.

7. כאמור לעיל, בגדרן של אמות המידה המשפטיות האמורות ניתן לעצב הסדרים שונים לניהול המקרקעין באזור יהודה והשומרון. הבחירה בהסדר כזה או אחר, והגדרת פרטיו של ההסדר, הן באחריות הדרג המדיני, תוך היועצות עם הגורמים המקצועיים הרלוונטיים במשרדי הממשלה השונים. לאור רגישות הנושא ומורכבותו, לאחר גיבושו של הסדר מפורט בעבודת מטה בין-משרדית, יש להביאו בשנית לאישור היועץ המשפטי לממשלה, על מנת לוודא כי הוא עומד באמות המידה המשפטיות הללו.

8. כאמור לעיל, היועץ המשפטי לממשלה פרסם אתמול את חוות דעתו ביחס לעקרונות המשפטיים שבמסגרתם יש לעצב את המתווה לניהול אדמות המדינה באזור, לרבות ביחס לפעילותה של החטי"ל. בהתחשב בכל האמור לעיל, תבקש המדינה לשוב ולעדכן בדבר עמדתה בסוגיית פרסום הקצאות מקרקעין בתוך תחומי ישובים תוך 90 ימים.

9. לצד האמור, ולשלמות התמונה העומדת בפני בית המשפט הנכבד, המשיבים יבקשו לעדכן כי אתמול (10.6.18), נדונה בוועדת השרים לענייני חקיקה, הצעת חוק פרטית אשר הוגשה על-ידי ח"כ בצלאל סמוטריץ', ח"כ יואב קיש וח"כ דוד ביטן בדבר "מעמדן של ההסתדרות הציונית העולמית ושל הסוכנות היהודית לארץ-ישראל (תיקון) – ניהול והקצאת הקרקע באזור יהודה והשומרון על ידי החטיבה להתיישבות), התשע"ח-2017".

כפי שנמסר, ועדת השרים לענייני חקיקה החליטה כי הממשלה תתמוך בהצעת החוק האמורה בקריאה טרומית, אולם החלטה על קידומה של הצעת החוק מעבר לכך תתקבל לאחר שבועיים. זאת, על מנת לאפשר לממשלה לבחון את האפשרות ליתר את הצעת החוק באמצעות החלטת ממשלה בנושא, כאמור בסיכום דיון היועץ המשפטי לממשלה. עוד נמסר כי הוחלט על-ידי ועדת השרים לענייני חקיקה כי ככל שהצעת החוק תקודם מעבר לקריאה טרומית, הדבר יעשה בהסכמת משרדי הממשלה הבאים: חקלאות, תיירות, משפטים, אוצר. יצוין, כי דיון ועדת השרים לענייני חקיקה התקיים אתמול, כאמור, וטרם אושר נוסח סופי של החלטת הוועדה, כך שהאמור לעיל כפוף לנוסח שיאושר.

10. נוסף על האמור, יבקשו המשיבים לעדכן את בית המשפט הנכבד כי בהתאם לאמור בסעיף 24 לתגובה המקדמית מטעם המשיבים, הוכנה על-ידי המשיבים חוברת קמצ"ם (קובץ מינויים, צווים ומנשרים), הכוללת את כלל התקנות בדבר קביעת תחומי שיפוט של מועצה או ישוב ישראליים שנחתמו ושתקפות גם כיום, בהתאם לרשימה שהוכנה עבור המפקד הצבאי, על-ידי תחום תשתית במנהל האזרחי. הקמצ"ם כולל את התקנות בשפה העברית, תרגומן לשפה הערבית וכן מפה חתומה שצורפה אליהן. מפאת כמות העמודים הרבה שכולל הקמצ"ם החדש, הוחלט כי פרסומו לציבור הרחב יעשה באתרי האינטרנט של הפרקליטות הצבאית ושל המנהל האזרחי. בהתאם לכך, ניתן למצוא את הפרסום באתר האינטרנט של המנהל האזרחי בקישור הבא: <https://s3.eu-central-1.amazonaws.com/gov-il/5acb1903297837.53736228.pdf>; ובאתר האינטרנט של הפרקליטות הצבאית בקישור הבא: <https://www.idf.il/media/33045> / חוברת-קמצ"ם-245.pdf.
11. נוסף על כן, ובהתאם לאמור בסעיפים 46-53 לתגובה המקדמית מטעם המשיבים, יבקשו המשיבים לעדכן כי גובשה טיוטת נוהל אשר יסדיר את פרסום מתן ההרשאות לתכנון של מקרקעין בשטחים שמחוץ לתחומי יישוב המצויים באזור, וטיוטה זו מצויה כעת בבחינת הגורמים הנדרשים לכך.
12. לאור כלל המפורט לעיל, יבקשו המשיבים כאמור שהות נוספת, בת 90 ימים, על מנת לשוב ולעדכן בדבר עמדת המדינה בסוגיית פרסום הקצאות המקרקעין בתוך תחומי היישובים.

היום, כ"ח בסיון תשע"ח

11 ביוני 2018

לירון הופפלד, עו"ד
סגנית במחלקת הבג"צים
בפרקליטות המדינה

ערין ספדי-עטילה, עו"ד
סגנית בכירה במחלקת הבג"צים
בפרקליטות המדינה